

שלום-עליכם והקומדיה של ההתפוררות

**עיון בטביה החולב
דף הנחיות**

המבחן יכלול חמש מתוך עשר השאלות הבאות. על כל סטונדט לענות רק על **שתיים**.
אורך כל חיבור – בין 2-3 עמודים. לא יותר ולא פחות.
בסיוע תשובתכם על הסיפורים והביאו דוגמאות מהם לחזק את טיעוניכם.
אפשר להביא ספרים ורשימות למבחן.

1. טביה ובנותיו: טביה חי על קו-התפר בין שני עולמות. הפער ביניהם מתבטא בעיקר במפגש עם בנותיו ושאיפותיהן. אנא עמדו על השוני בינו לבין. לאור הפער ביניהם, למה הוא כל כך קשור אליהן?
2. בין טביה לפפרל: הסיפור "הודל" נכתב על רקע מציאותי-היסטורי, והוא התנועה המהפכנית ברוסיה שהסתיימה במהפכת הנפל של 1905. אלו ערכים מהפכניים מביע פפרל? מה עמדתו (הגלויה והנסתרת) של טביה לדעותיו של פפרל? למה נמשך אליו טביה—שהרי הוא-הוא שהזמין את פפרל הביתה?
3. טביה כמספר: כל מונולוג של טביה מהווה שרשרת של דיאלוגים, מהם ארוכים, קצרים ומקוטעים. בשיעור שרטטנו את המבנה לפי שני נתונים: (1) שותפו לשיחה (2) המקום שבו מתרחש הדיאלוג. באלו סיטואציות דיבורו של טביה מבריק במיוחד, ואלו לא? למה? יש אומרים שהסיסמה של כל גיבור שלום-עליכמא היא: "אני מדבר—לכן, אני חי!" האם זה נכון לגביו?
4. טביה כקומיקאי: כל סיפור הוא מופע חי כביכול לפני קהל-של-אדם-אחד. מה היסוד הקומי? מתי אנו צוחקים עם טביה, ומתי צוחקים ממנו? מה מקומו של הסגנון הדרשני (כלומר, השימוש בציטוטים מכתבי הקודש)?
5. טביה כדמות נשית-חלבית: חמש פעמים אומר טביה על עצמו (בסיפורו על הודל) שהוא אינו אישה. למה? מה הם התכנים הנשיים שהוא מגשים בפועל? איזה תפקיד משחקת כאן גולדה? האם עיסוקו במוצרי חלב קשור לדעתכם לזהותו הנשית?
6. טביה בטיפול עצמי: תוך כדי הסיפור משחזר טביה את האכזבה הקשה, ועובר תהליך תירפויטי. תאר תהליך זה.
7. טביה כגיבור דתי: מה מקור אמונתו באלוהים? היותו והוא אינו מלומד, מנין לו הבטחון בדרכי האלוהים? מה הוא מבקש ממנו? איך משלים טביה בין האלוהים היושב למעלה לבין המציאות למטה?
8. טביה כאיש הכפר: טביה גאה בכך שהוא גר בכפר ולא בעיר. למה? איך חיים אלו משפיעים עליו לטובה ולרעה? איך רואה טביה את עולמו הפיזי? מה רצה שלום-עליכם לומר ביוצרו גיבור כפרי דווקא?

9. הודל ככגיבורה: הודל נקראת על שמה של הדסה, היא אסתר המלכה. לאורך הסיפור מצטט טביה ממגילת אסתר. כיצד ההשוואה הנוצרת בין שתי הדמויות מעשירה את הסיפור? האם הודל מהווה גיבורה רומנטית, טראגית, או קומית?

10. שלום-עליכם בין צחוק לדמע: האירוניה בנויה על המתח בין שתי אמיתות המתחרות זו בזו. מה משמעות המשפט האחרון בסיפור "הודל" ואיך הוא מסכם את כל יצירתו של שלום-עליכם?